

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

77. ÅRGANG

14. AUGUST 1965

A V I N N H O L D E T :
KIRKEN TRENGER FLERE PRESTER
I GUDS EGET BILDE (LEDER) - KARDINAL BERAN I
NORGE - BLIKK PÅ TIDEN - OM BØNN OG VIRKELIGHET -
LESERBREV

NR
15

NESTE NUMMER UTKOMMER 28. AUGUST 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 15.—21. august

MARIAS OPPTAGELSE I HIMMELEN OG TIENDE SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Judith 13, 22—25; 15, 10.

Evangelium: Luk. 1, 41—50.

«Herren har velsignet deg med sin kraft... Du er mer enn alle kvinner på jorden den datter som Herren, den høyeste Gud, har velsignet» (epistelen). «Velsignet er du blant kvinnene» (evangeliet). «Idag har Herren opphøyet ditt navn slik at din lov aldri forstummer i menneskenes munn som kommer til å minnes Herrens makt i all evighet» (epistelen): «Se, fra nu av skal alle slekter prise meg salig, for stort er det den Mektige har gjort mot meg, og hellig er hans navn» (evangeliet): Maria er den som ved Guds nåde er «velsignet» og fri for enhver forbannelse og oppløsning. Det er, ifølge hennes kall, hennes måte å forherlige Gud.

MANDAG: *Joakim*, Jesu morfar ifølge legenden. De fleste av oss har kjent og kjenner sine besteforeldre: selv om vi ikke vet noe som helst om Jesu morfar og mor, ærer vi dem allikevel som noen av Frelserens nærmeste.

TIRS DAG: *Hyacin*, polsk dominikaner og utrettelig apostel († 1257).

ONSDAG: *Ferialdag*. Messe fra 10. søndag etter Pinse: evangeliet beretter om den fariseer som takket Gud fordi han var så meget bedre enn andre, og om tolderen som bare ba om miskunn. «Hver den som opphøyer seg selv skal fornedres, og hver den som fornedrer seg selv skal opphøyes.»

TORS DAG: *Johannes Endes*, bekjenner. Utgjør et viktig ledd i dannelsen og utbredelsen av Jesu-Hjerte-andakten († 1680).

FREDAG: *Bernard av Clairvaux*, kirkelærer. Man vet ikke hva man mest skal beundre hos Bernard, hans personlige innsats i samtiden eller den innflytelse han i 850 år har øvet gjennom sine åndelige sønner, cistercienserne. Hans ånd lyser ennå over hele den kristne verden († 1153).

LØRDAG: *Jeanne Frémiot de Chantal*, Frans av Sales medarbeider († 1641).

Uken 22.—28. august

ELLEVTE SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: 1. Kor. 15, 1—10.

Evangelium: Mark. 7, 31—37.

Dagens evangelium beretter om helbredelsen av en døvstum. Markus gjengir Jesu egne ord, slik som de lød på aramaisk i hans munn. Slik gjenga Peter også dem i sin forkynnelse: *Effetha*. Det fremmede uttrykk har også fått innpass i vår egen liturgi, før dåpshandlingen. Presten rører også ved barnets ører og sier: *Effetha*, lukk dere opp. Handlingen er symbolsk og betyr at Guds nåde må røre ved vårt sinn om vi skal bli motagelige for den sannhet som kommer ovenfra. Følger vi våre egne lyster, så forblir vi døve, vi hører simpelthen ikke hva Gud har å si til oss. Men er våre ører blitt åpnet, da trenger Guds ord inn i oss og vi blir hans disipler. Alle apostler vet hva det betyr å tale for døve ører. Men de vet forhåpentlig også hvilken velsignelse det er å møte åpenhet og forståelse for den sannhet som kommer ovenfra. I dagens epistel skriver Paulus om dette budskap som han selv først mottok og som han leverte videre som det første ledd i en uavbrutt tradisjon. Ved Guds nåde ble Paulus den han ble: et trofast redskap i Guds hånd, og Guds nåde ble ikke uten frukt i ham, for han bragte budskapet om den oppstandne Kristus til hele folkeslag.

MANDAG: *Filip Benitus*, bekjenner († 1285).

TIRS DAG: *Apostelen Bartolomeus*. Vi kjenner ikke stort mer enn hans navn. Men mange mener at han er samme person som Johannesevangeliets Natanael.

ONSDAG: *Kong Ludvig IX. av Frankrike*. Typisk representant for en kristen konge i høy middelalderen.

TORS DAG: *Ferialdag*. Messe som søndag.

FREDAG: *Josef av Calasanza*, bekjenner († 1648).

LØRDAG: *Augustin*, den vesterlandske kristenhets største kirkelærer, men også en from helgen og et forbilde for alle biskoper, prester og sjelesørgere († 430).

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnús kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

I GUDS EGET BILDE

I sommer førte en reise oss til et gjensyn med en av Frankrikes skjønneste kirker — katedralen i Chartres. På en av portalene der er skapelseshistorien gjengitt, i skulpturer av en storartet fantasirikdom. Nederst på siden her kan leserne beundre kanskje det skjønneste av disse billedhuggerverker: «Gud skaper mennesket». Skaperen, i Jesu skikkelse («Ordet — ved hvem alt er skapt», sier jo evangelisten Johannes), unnfanger mennesket i sin tanke. Og som en der er «Gud lik», trer Adam frem av intetthetens skygge. Den kjærlige Gud ville, innenfor naturens underfulle verden, også ha et vesen «i sitt bilde».

En Chartres-reise er en pilgrimsferd til Middeltidens. Det skal vi katolikker ellers være litt forsiktige med — vår egen voldsomme, spennende og løfterike tid krever oss fullt. Et annet bilde i denne rikt utsmykte katedralen illustrerer perfekt hva vårt forhold til fortiden skulle være: På fire skønne glassmalerier ser vi det Nye testaments fire evangelister sittende på skuldrene til Det gamle testaments fire store profeter. Slik er troens liv: En sammenheng i det tidløse — tvers gjennom tiden. Kristne mennesker må hverken være bare av igår eller bare av idag — hverken livsfjerne tradisjonister eller oppslukt av den umiddelbare aktualitet. Vår oppgave er mer krevende: Vi må bære det umistelige i fortiden gjennom vår egen tid — inn i det kommende. Det gjelder ikke minst det menneskesyn en skulptur som den her gjengitte uttrykker — bygget som det er på en troens grunnsannhet.

Menneskesynet. Med all sin overlegne innsikt og kunsten er vårt århundre en menneskeforaktens tidsalder — et århundre der misforholdet mellom hva menneskene vet og hva de gjør, er skrikende inntil det sykelige. Senere slekter vil bøye seg over denne tid og fryse over dens uhyggelige kombinasjon av velmente menneskerettighets-erklæringer og organisert folkemord, av humanisme og kynisme, av Lambarene og Hiroshima. På livsområde etter livsområde — politikken fremfor noe — virker det som om menneskefiendtlighetens krefter får overtaket og stiller oss alle overfor en resignasjon, som i en så farlig tid bare kan bli en håpløs selvoppgivelse overfor kommende katastrofer. Ingen lettvent «optimisme» kan besverge de demoner som her er løs.

Det er i en slik verden, over de brannsvidde ruinene

av adskillig løst konstruert humanisme, at vår tids kristne er bærere av Guds ord. Ordet om Guds bildet i mennesket. Ordet om kjærlighetens makt. Ordet om håpets berettigelse og frelsens visshet. Pave Johannes, som nektet «de dystre domsprofeter» sitt øre og sin tilslutning, da han for tre år siden åpnet det II. Vatikankonsil, talte ikke ut fra noen naiv selvtrøst. Alle de blodrøde overgrep og mørke trusler mot mennesket lå dokumentert på hans bord. Et langt liv midt i verdensbegivenhetene hadde gitt ham et skarpt øye for illusjoner. Allikevel smilte han tillitsfullt til sin samtid og til fremtiden. Hvor hentet han sitt mot? Hvilket dokument i hans mappe gjenopprettet balansen, og ga denne kristne realist hans fortrøstning og likevekt?

Dette avgjørende dokument er forlenget kjent. Det er ikke «hemmelig»-stemplet — ingen «Top Secret». Dets navn er — Evangeliet.

Johannes visste, og hvert kristenmenneske vet med ham, at Guds Ord til mennesket består: En udødelig kilde av sannhet og håp. Det er elementær samtidsforståelse å frykte meget, ja det verste, av menneskets svakhet og forblindelse. Men det er samtidig elementær kristentro å håpe meget, ja alt, av menneskets muligheter i Gud. Det skjebne-avgjørende i enkeltmenneskets og menneskehetens liv er ikke verdens jernharde lover, men Guds Ords nærvær og makt. Guds gjenbilde i mennesket er synlig og usårlig midt i avmakten — som Kristus var Gud og Herre også under soldatenes vold og mengdens overgrep. Her er et udødelig mønster for den kristnes liv — for vårt liv — i en tidsalder med mørke og skremmende skygger.

HRM.

Mennesket og dets Skaper: Det er Guds Ord som gir oss liv og frelse.

Sommerens katolske nyhet i London, utstillingen *Chalenge 65* i Earls Court, følges av en åpen debatt om Kirkens prestekall. Tilsynelatende solide bevis på at man enkelte steder på kloden bør utvide seminarene for å få plass til de kommende store kull i 80- og 90-årene, motbevises av mer dystre og kanskje også mer korrekte bevis for at det samlede antall prestekall er på retur. Det snakkes om krise.

Foreløpig varierer oppfatningen av problemet merkbart, ikke bare fra verdensdel til verdensdel, men i samme land og menighet, for eksempel i England. Ingen kan tyde tallene sikkert ennå, dessuten mangler man av og til tall i det hele tatt.

Så mange har imidlertid kommet med kloke advarsler at det søkes etter forklaringer på krisetegnene. Man peker på den nye samfunnsstrukturen i Europa, fødselsstatistikken, krigsårene osv. Man kommer med teorier (som det kanskje er noe i også) om at dagens katolske familier er mer tilbakeholdende når det gjelder å ønske — og be for — et prestekall blant sine. Atter andre hevder at de prester man har, og i verdenskirken dreier det seg om flere hundre tusen mann, i virkeligheten disponeres galt og urasjonelt.

Noen overser at problemet også i høy grad merkes her i Norge og slår seg til ro med tanken på at «vi får hjelp utenfra som før».

«St. Olav» forsøker på de neste sidene bare å gjengi noen fakta, spørsmål og mulige svar fra denne debatten. Kanskje de neste to, tre år vil avklare problemet og gi oss sikrere beskjed.

Som på så mange andre felter er Kirken også her «på vandring» bl. a. forandres karakteren av prestekallene, vi får fler og fler «sene kall», kall i moden alder, det som engelskmennene kaller *late vocations*. Noen mener at dette er en utmerket utvikling.

Videre åpner jo legmannsapostolatet nye og store muligheter både for unge og eldre og må også tas med i beregningen. Det er fler valgmuligheter, også når det gjelder å tjene Kirken, for dagens katolikker.

Men likevel: spørsmålet om prestekall er av lett forståelige grunner et avgjørende problem i Kirken. Det finnes allerede steder i Europa hvor Kirkens ledelse står over for muligheten av å måtte stenge noen av de eksisterende sognekirker i de neste årtier, hvis ikke rekrutteringen til seminarene blir bedre. Det er liten hjelp i å bygge fine, nye kirker hvis man ikke har prester til dem.

Hva er altså de foreliggende fakta i denne saken?

ÅGE
RØNNING:

UTFOR

Nedgangen i antall kall er tydelig bl. a. i flere av de europeiske land, og det er øyensynlig en voksende forståelse av at det endrede forhold mellom Kirken og verden krever en nyvurdering av prestens gjerning. Hele systemet med seminarutdannelse må tilpasses de nye samfunnsstrukturer og rekrutteringen må prøves etter nye veier. Også her står kanskje Kirken ved en skillevei. I det hele tatt: presten er ikke lenger en del av, skal vi si den vedtatte, konvensjonelle samfunnsorden. Mindre og mindre svarer hans stilling til et yrke eller en status i det «praktiske liv». Det å bli prest betyr ikke, som i gamle dager, et visst steg oppover en sosial rangstige, eller en anerkjent og bunnsolid posisjon i denne verdens lederskikt. Presten står ikke engang i sin egen lille menighet alltid frem som den eneste avgjørende autoritet. Mer og mer er han, og oppfattes han som en tjener og en inspirator, økonomisk og sosialt forbipassert av de fleste «yrkesgrupper», men samtidig også mer og mer det han egentlig er ment å være for de troendes samfunn.

Egentlig burde vi være glade for denne utvikling, som på så mange måter frigjør både den enkelte prest og hele Kirken. Men tro, når det gjelder prestekall, om det ikke i all stillhet virker litt skremmende på mange ellers gode katolske familier?

Risikoen ved denne utvikling er nemlig også synlig.

KVELDSKURSER I TEOLOGI?

I år har tidsskriftet «Pro Mundi Vita» sendt ut et spesialnummer om prestekall i Vest-Europa som vi her bruker som bakgrunnsmateriale. Men først enda noen ord om rekruttering, også inspirert av bladets konklusjon om at det trenges nye og dristige planer. «Pro Mundi Vita» noterer bl. a.:

Mange av de som i dag er ansvarlige for utdannelsen av prestekandidatene ville foretrekke å utsette presteordineringen til kandidatene hadde nådd en alder av 28—30 år. Ikke som nå 24—25.

Mange steder øker antallet av «sene» kall. Det trenges en systematisk undersøkelse av enkelte sektorer som universiteter, tekniske skoler, høyere skoler osv. for å få bedre kontakt med mulige kandidater til preste-tjenesten.

Det er ikke så få unge arbeidere som alvorlig ønsker å bli prester. Hvorfor skulle de fjernes fra sine omgivelser og bli fremmede for sitt eget miljø ved en årelang isolert seminarutdannelse? Er det ikke mulig å spre de nødvendige teologiske studier over et større antall år og å trene disse kandidater effektivt gjennom kveldskurser, i ferier, weekender osv.?

Det samme gjelder kandidater som har fullført en akademisk utdannelse. Er det igrunnen klokt å tvinge en kandidat, som nettopp er ferdig med 5—6 års studier ved et universitet til å gå løs på et nytt 6-års studium ved et seminar?

Endelig ville det muligens, skriver «Pro Mundi Vita», være ønskelig om man helt alvorlig foretok en undersøkelse av dette spørsmålet: Vil det være mulig og ønskelig å ha gifte prester i Kirken side om side med ugifte?

DRING ANNO 1965

KIRKEN TRENGER FLERE PRESTER

Spørsmålene blir altså stilt, noen gode, noen mer tvilsomme, kanskje. Men «utfordringen» tas opp. La oss se på situasjonen i noen få land.

TYSKLAND—HOLLAND

Tyskland: Før siste krig fikk Tyskland gjennomsnittlig 624 nye prester hvert år. Under krigen var det nødvendigvis en skarp nedgang (tallet falt til 26 i 1945). Etter det militære sammenbruddet steg kurven igjen til 651 i 1955—1956. I perioden 1956—1959 lå tallet på 505. Det er imidlertid stor forskjell fra bispedømme til bispedømme. Vanskeligst stilt er de store industristrøkene i bispedømmene Essen, Köln og München.

Det er en merkelig nedgang i antall ordinerte *sekularprester*, men som i mange andre vest-europeiske land har ordensprestenes antall øket i forhold. Som også mange andre steder ligger prosenten av de som forlater seminarene før de er ferdige på mellom 30 og 35 prosent.

Muligens vil tallet på prestekandidater stige igjen fra 1965—66 på grunn av de store etterkrigskull.

Holland: I perioden 1930—43 ble det gjennomsnittlig viet 391 til prester hvert år, dette falt til 357 i tiårsperioden 1947—57 og nedgangen er ytterligere øket fra 1958 til 1963 (326 hvert år gjennomsnittlig).

De siste tallene som foreligger er de laveste som man

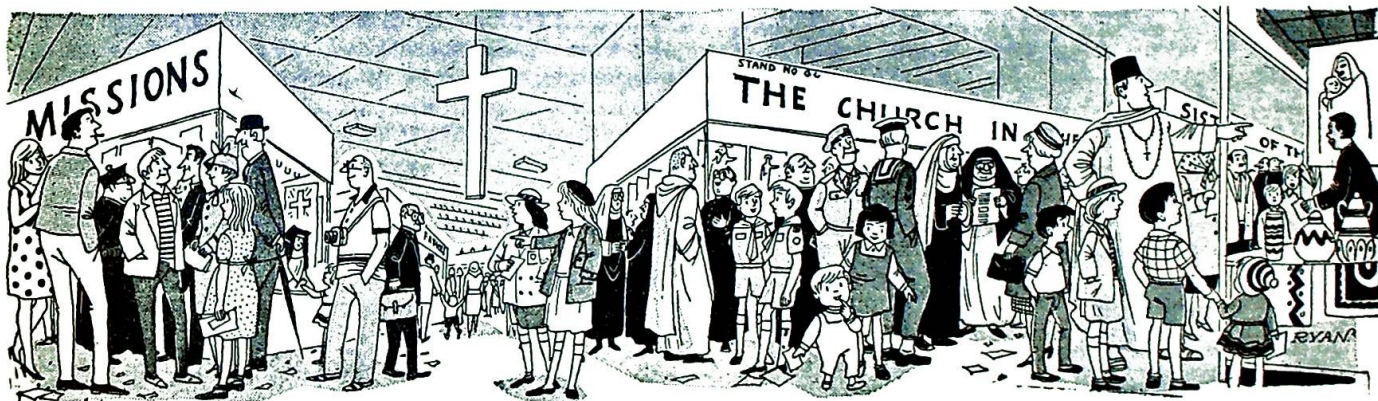
har notert siden 1930, og nedgangen føles enda kraftigere fordi landets katolske befolkning har øket med en million i tidsrommet 1930—63.

Opgavene fra seminarene viser også hvordan i stigende grad mange gir opp underveis.

«RIKE PÅ PRESTER»?

Frankrike: Frankrike har i de siste femten årene opplevd en jevn nedgang i antallet ordinerte prester. I henhold til en ekspert, står landet overfor sin verste krise på 150 år når det gjelder tilgangen på nye prester. Mellom 1816 og 1910 falt aldri tallet på nye prester under 1080. Men i perioden 1951 til 1960 falt årssummen fra 1028 til 600. I hele perioden 1951—60 ble det viet 7 797 nye prester, mens 9 642 døde.

Vi skal nøye oss med disse korte glimtene av «Pro Mundi Vita»s rapporter. De gir likevel en følelse av hvordan situasjonen er. Under Konsilet er det flere ganger fremholdt at de landene som «er rike på prester» må hjelpe områder som har akutt prestemangel. Våre opplysninger her viser hvor relativt dette begrepet «rike på prester» etter hvert er blitt. Og det viser oss én ting til, når det gjelder Kirken i Norge: det generøse «utland» vil ikke alltid like lett kunne hjelpe oss.

Over 150 000 voksne og barn besøkte den store utstillingen i Earls Court i juli. Mest katolikker selvfølgelig, men det kom også, ifølge britisk presse, mange interesserte fra andre kirkesamfunn og religioner, samt ganske enkelt ikke-troende. Hundrevis av prester, ordenssøstre og legfolk holdt de 185 stands «åpne» hele dagen, bl. a. hadde våre egne Francisussøstre fra Bergen en egen avdeling (kledt i sine nye drakter) og også dominikanerinnene i Bodø var representert.

Hvordan virket utstillingen på de tusener som gikk seg sårbenete gjennom det store området?

En journalist klaget over at de forskjellige stands ofte unnlot å vise kampen mot dagens nød og lidelser. I stedet

fikk man se alt for mange bilder av unge seminarister som gikk gjennom en buegang under ordene: **DETTE KUNNE VÆRE DEG.**

Hvorfor skulle jeg ønske å gå gjennom en buegang? spurte journalisten noe forarget. Han fant sin utfordring hos de ordener som ganske enkelt viste bilder av drepte prester og sykesøstre i Kongo.

Og kanskje mange av de helt unge som svirret omkring som små knott mellom standene heller ikke fikk så stor en utfordring. En søster klaget over at en masse småunger som samlet på farverige trykksaker stadig tomte hennes beholdning av opplysningsmaterieell i familie-

saker!

En åtte år gammel gutt ble spurt om hva han skulle bli når han ble stor — etter å ha sett 185 stands! Gutten sa ærlig og oppriktig til journalisten: Jeg skal begynne på en kafé.

Likevel: de som har sett utstillingen understreker det bilde den ga av mangfoldigheten og rikdommen i Kirkens liv og innsats.

En erfaren norsk iakttagere sier blant annet at det var lett å merke hvordan mange foreldre møtte de mange muligheter og utfordringer med åpne sinn, i indre bønn. Vi møtte hele rikdommen i det katolske liv, sier han, samlet gjorde «Challenge 65» et overveldende inntrykk.

TYDER VI TALLENE RIKTIG?

Hele problemet med kallskrisen og presteutdannelsen er uhyre komplisert, både i USA og England har det vært katolske geistlige og legfolk som til dels har «gått mot strømmen», når det gjelder å tyde tallene. Vi skal ikke her forsøke noen grundig gjengivelse av disse syn, bare notere noen spredte punkter som kan være grunnlag for en videre diskusjon.

Først forskeren og skolemannen A. E. C. W. Spencer:

Hvis vi sammenligner oss med områder i Latin-Amerika, Afrika og Asia hvor det kan være opptil 30 000 mennesker på én enkelt prest, så er det latterlig å påstå at det er prestemangel i England. (Man mener at de enkelte engelske sogn hadde omkring 800 mennesker for hver prest i 1960).

I århundrer har prestene utført en god del ikke-eller halv-prestelige funksjoner, fordi legfolket manglet utdanning eller simpelthen ønsket å bli ledet av geistlige. I dag er legfolk på mange av disse felter langt bedre utdannet enn prestene. Og det er økende tegn til at dagens legfolk ikke ønsker å bli ledet i noe annet enn i liturgien og i sjelesorgen.

Legmannens forståelse og respekt for prestens vesentlige rolle i Kirken synker, jo mindre presten er en «alter Christus» og jo mer han blir en tomteeier og forretningsmann.

Dagens tenåringer, og de i sine første tyveår, er meget klar over den kløft som ofte skiller deres syn på verden fra deres foreldres syn. Også for mange seminarister og unge kapellaner kan denne spenningen mellom generasjonene være meget hard. De hilser velkommen det syn på Kirken og verden som de møter i skriftene til moderne og fremskrittvennlige teologer som Rahner, Congar, Küng og Schillebeeckx, mens mange av deres foresatte

enten avviser dette syn, eller bare godtar det halvhjertet i den utstrekning Konsilet har godkjent og fremmet det.

Amerikaneren Donald Draine, C. S. C. hevder i en artikkel i «Ave Maria»:

Statistikken viser at den katolske befolkning i USA har vokst med 100 prosent i løpet av de siste 20 år. I den samme perioden har innskrivningen på presteseminarene steget med 150 prosent.

Vi står foran en sterk *stigning* i tallet på seminarister, antagelig en fordobling eller tredobling innen 1980, altså på 15 år. Dagens seminarister ble født mellom 1938 og 1946, ganske dårlige år på fødselsstatistikken. Det amerikanerne kaller «postwar baby boom» begynte først etter 1946.

Istedetfor å snakke for mye om «krisen» må vi i løpet av de neste 15 år utvide kapasiteten på våre preste-seminarer. Kanskje 60 000 fler enn i dag vil bare i USA kreve nye oppholdsrom, leseværelser, nye biblioteker og kapeller. Dette er en alvorlig utfordring. Og det må møtes, vi må ta en ny og mer optimistisk holdning til disse problemene.

KATOLSKE FORELDRE

«Tidligere var det et alminnelig ønske blant gode katolske familier å ha en prest i familien. Selvfølgelig kom ofte menneskelige ting inn i bildet, men først og fremst var det et åndelig begrep, det var en mor og far som ofret det beste de hadde til Gud.

Er det mulig at dette edle ønske nå skyves vekk av prestisje og materielle hensyn? Er det mulig at ønsket om å få en ledende industrimann eller en politiker i familien rangerer høyere i foreldrenes håp og drømmer enn et pretekall?»

(Erkebiskop Murphy av Cardiff.)

For de «sene» kall:

Et
kurs
på
4 år

«Seminaristen» har i århundrer i vår kirke vært et ganske ungt menneske. I vår tid: En sterkere appell til de modne kristne «ute i verden».

Et seminar i USA for «sene kall», Pope John Seminary utenfor Boston, har fullført sitt første arbeidsår. Her kan menn som i mer moden alder ønsker å studere til prest få gjennomgå et konsentrert fire års program i teologi og filosofi og derefter bli presteviet. Det nye ved dette seminaret er at det er mulig å fullføre utdannelsen på fire år og at menn med «sene kall» her kan studere sammen med «jevnaldrende».

Kandidatene må ha en anbefaling fra sin sogneprest, ha fullført to år på college, må kunne betale 1500 dollar i året for seg og være minst 30 år, ugift eller enkemann. Skolen mottok over 150 ansøkninger den første tiden, 45 fikk begynne. En dro sin vei etter ett døgn, to ble borte etter noen uker, men 42 har fullført første studieår.

Den eldste studenten er 59 år, det er en tidligere overlærer fra en skole for vanskelige barn. En student har vært annonsemann, en annen geolog osv.

Nordmenn som i «sen alder» ønsker å studere til prest, vil etter å ha lært latin, eventuelt kunne begynne på det engelsk-sproglige Beda-seminaret i Rom.

VÅRE EGNE NORSKE RESERVER

Hvordan er situasjonen innenfor våre små forhold her i Norge?

Vi har idag omkring 8500 katolikker og av vel 50 prester er de 14 norske. Tilsynelatende burde vi være tilfreds. 8 500 mennesker svarer i et katolsk land til tre, fire sogn. Og tre, fire sogn med 14 av sine egne sønner som prester har egentlig grunn til å være litt stolte.

Men: Utenlandske prester, som har nedlagt og fortsatt nedlegger et oppofrende arbeid, må ifølge sakens natur være et overgangsfenomen. Særlig er det ønskelig at verdensprestene, den almindelige sognegeistlighet «blir norsk» etter hvert.

Dessuten: Gjennomsnittalderen hos våre prester ligger i dag temmelig høyt. Vi trenger snart til unge krefter.

Våre reserver i denne situasjon befinner seg i utlandet, det er nordmenn og utlendinger som studerer til prest og som etter sin prestevielse vil komme hit opp. La oss se litt på hvem de er:

I Rom studerer fra gammel tid norske prestekandidater. På Collegium Germanicum arbeider *Klaus Jockenhövel*. Han er fra Rendsburg, studerte først filosofi i Fribourg fra 1962 til 63 og avslutter i sommer dette studium i Rom. Derefter begynner han på det teologiske studium.

I Holy Apostles Seminary, Cromwell, Connecticut, USA studerer Haugesunderen *Henry Hoff* filosofi.

I Theologische Hochschule St. Georgen i Frankfurt forbereder ikke mindre enn ni stykker seg til prestegjering i Skandinavia, tre jesuitter og seks seminarister. Blant seminaristene er det også en som har valgt Norge som mål: *Michel Beckers* fra Nijmegen i Holland.

Fransiskaneren *Herbrand Heimeriks* studerer for tiden i Maastricht.

TRE ER PRESTEVET

Foruten disse er der tre prester som forbereder seg til arbeidet her i Norge.

Erik Strøm ble presteviet i 1959. Fra 1963 til 1965 har han studert kirkerett i Rom og setter nå kursen hjemover for godt.

Rudi Kessels ble presteviet den 12. juni i år, for vårt bispedømme, i seminaret i Gent, Belgia. Han studerer filosofi.

Pieter Stroux ble presteviet i 1962. Siden har han studert eksegese i Nijmegen, og han vil fortsette sine studier i Jerusalem. Han kommer til Norge antagelig i 1967.

Så er det de unge norske som har knyttet seg til en orden:

I novisiatet hos fransiskanerne i Holland er *Olaf Lykke*

«Gjør dette til minne om meg!» Jesu eukaristiske befaling innebærer også vårt ansvar for prestedømmets videreføring i Kirkens liv. (Nadverdszene fra kirken S. Maria in Kapitol, Köln.)

fra Trondheim. Han gikk inn i novisiatet i 1964, og først når prøvetiden er forbi kan han begynne på den filosofisk-teologiske utdannelsen.

Hos dominikanerne i Le Saulchoir i Frankrike studerer to nordmenn:

Det er *Arne Fjeld* som trådte inn i novisiatet i Lille i 1962, avla ordensløftene året etter og nå studerer filosofi i Saulchoir. Han er fra Drammen.

Per Bjørn Halvorsen er fra Overhalla. Han gikk inn i ordenen i 1963, avla løfter året etter, og holder nå på med samme studium som Arne Fjeld.

Som en konklusjon på disse opplysningene må en si, at det er en glede å vite at der er unge norske katolikker som tar opp arven. Men vi trenger *fler* i de kommende år. Uten de unge, generøse utlendinger som også vier sitt pretekall og liv til arbeidet her oppe, ville det være dårlig bevendt med oss fremdeles.

KALLET TIL PREST OG ORDENSØSTER

«Katolske foreldre og oppdragere må, uten å tre noens frihet og samvittighet for nær, holde kallene frem for de unge mennesker, med tanke på Kirkens fremtid. Det er i begge tilfeller livskall som unektelig går ganske inmari på tvers av den sosiale og økonomiske ærgjerrighet og oppdrift som mer og mer preger oppdragelse og utdanning i vårt samfunn. I det første, prestens, tilfelle er det en «embedseksamen» uten lønnsklasse overhodet. I siste tilfelle, ordenssøsterens, en innsats uten tanke på en arbeidervern-lovgivning eller noe «9 til 4»-mønster.»

«Kirken står på terskelen til en ny, stor og spennende tid. Den trenger unge, generøse mennesker, stadig flere av dem, under den veldige tilpasning den forlenget har tatt opp. Den tilbyr ganske visst like lite verdslige fordeler som før den alminnelige velstand i Vesten satte inn. Men den forutsetter fremdeles at adskillige unge *kan* ofre alt, like til eget familie-liv, i Guds rikes tjeneste.

(«ST. OLAV», nr. 4, 1965.)

Per Bjørn Halvorsen — fra FN-styrken i Kongo til novisiatet.

KARDINAL JOZEF BERAN I NORGE

BESØK AV EN MODIG OG YDMYK KIRKELEDER

Efter 16 års fangenskap: Gjensyn med paven i Rom.

I mars i år nådde en meningsfylt nyhet verdenspressen: Mgr. Jozef Beran, erkebiskopen av Praha, var etter 16 års fangenskap friggitt av de tsjekkiske myndigheter, og hadde som ledd i en avtale mellom dem og Vatikanet fått forlate sitt hjemland under bibeholdelse av sin tittel som tsjekkisk primas. I mange år var hans interneringssted ukjent, ja en tvilte på at han var i live. Hans avreise tolkes ulikt i Praha og i Rom. De tsjekkiske kommunister har i disse årene fått føle hvilket farlig levende symbol den fengslede kirkeleder var, og venter seg adskillig av at han nå er borte, uten mulighet for å vende tilbake. På sin side mener Vatikanet at forhandlingene om frigivelsen ga et gunstig resultat, og at det kan bety slutten på den seig-livede tsjekkiske stalinisme i kirkepolitikken og bidra til å normalisere bispedømmenes liv. Etterhvert er der bare to av seksten bispestoler som fremdeles er bekleddt med residerende biskoper — noen av episkopatet er fjernet fra sin gjerning, mens andre er avgått ved døden, uten å ha fått noen efterfølger utnevnt fra Rom. Avtalen vedrørende Mgr. Beran synes ledsaget av en folbar avspenning og bedring i forholdet mellom stat og kirke — bare tiden vil vise om denne avspenning er like forbigående og skrøpelig som i Ungarn. Et godt tegn er det i hvert fall, at myndighetene har akseptert Vatikanets forslag om en administrator i den eksilerte primas' sted: Mgr. Frantisek Tomasek, som inntil en uke før sin utnevning selv var forvist fra sin gjerning. Den troskapsed han avla til regimet (og

som Mgr. Beran aldri lot seg avtvinge), er efter hva Vatikanet opplyser blitt supplert med et vesentlig forbehold (*sicut decet episcopum* — dvs. «såvidt det er forenlig med biskopens gjerning»). Myndighetene synes dermed å gå utenom de «fredsprester» som har vært villige medløpere og hittil har fått skalte og valte uten støtte hos biskopene, prestene og kirkefolket. Dette kan bety at Tsjekkoslovakia efterhvert følger eksemplet fra Jugoslavia, der en virkelig normalisering av kirkens liv er godt i gang, og forholdet stat-kirke efterhvert så bedret, at der tales om forestående personlig kontakt og forhandling mellom president Tito og pave Paul VI.

Den nå 77 år gamle erkebiskop av Praha, som paven nylig utnevnte til kardinal, har hatt en tung embedstid, men har også i høy grad vist seg sine årelange prøvelser voksen. Under den annen verdenskrig tilbragte han allerede tre år i nazistiske konsentrasjonsleirer. I 1949, ca. ett år efter det kupp som førte til Jan Masaryks selvmord, og bragte kommunistene til makten i Praha, ble han arrestert og satt under husarrest. Gjentagne forhør og et sterkt press søkte å bryte ned hans samvittighet — alt uten resultat. Mgr Berans seige bondekraft og ukuelige, rolige optimisme ble dem for sterk — den siste utvei ble deportasjonen og den absolutte, årelange isolasjon fra omverdenen. Heller ikke dette knekket ham — utallige anekdoter verserer om denne mann som har vært kalt «en soldat Svejk i prestekjole». Politiet visste aldri om de fant den uredde erkebiskopen i fullt ornat eller i fangedrakten fra Dachau og Theresienstadt, med den tsjekkiske republikks «frihetskjemper-medalje» på brystet, når de troppet opp for å hente ham. Mange har i ham sett et briljant eksempel på åndsmaktens ubøyelighet overfor volds-makten — selv bruker han ingen store ord, og synes det rekker langt å betegne seg selv som «tsjekkoslovak og optimist».

Til Norge kom han for å besøke en sommerleir for tsjekkiske barn i Hurum — en pastoral omsorg han forente med et besøk til Hamar og Trondheim, før flyet førte ham tilbake til Rom, hvor han nå har tatt opphold.

Det var en liten, tettbygd, smilende og rolig mann Oslo-pressen møtte, da den fikk anledning til, sammen med Fjernsynet, å stille ham spørsmål. Ytterst enkelt, og alltid under *sjelehyrdens* synsvinkel, uttalte han seg om de religiøse forhold i Tsjekkoslovakia, mens han nesten umerkelig avparerte en mer detaljert omtale av sine egne prøvelser i fangeårene. Kirkens frihet er uhyre begrenset, selv om forholdene ikke var så katastrofale som kardinalen, ved slutten av sin lange isolasjon, hadde fryktet å finne dem. I Praha og de større byer, sa kardinal Beran, er kirkene fulle, for der regner folk med ikke å bli gjenkjent, men i provinsen og landsbyene frykter de å bli notert og diskriminert, dersom de søker kirken. Religionsundervisningen blir praktisk talt umuliggjort. Staten tillater opprettholdelsen av to presteseminarer, begge under streng kontroll og med et ganske utilstrekkelig tillatt elevtall. Ordenssamfunnene er utryddet, bortsett fra noen ordenssøstre som tolereres i pleien av åndssvake, fordi myndighetene har hatt de største vanskeligheter med å finne villig faghjelp på dette krevende området.

Om bønn og virkelighet

Den sanne bønn har Gud — ikke oss selv og våre behov — som midtpunkt. Bare slik blir vår bønn «eksistensiell», sier Peregrinus i denne betraktning.

«Jeg er den Jeg er».

Enkelt, kanskje mange mennesker, går bort og «mister troen», fordi Gud ikke hørte på deres klagemål. Heller ikke oppfylte Han deres ønsker og sukk under bønnen. De leter, sier de, etter «mening», og får de den ikke, har bønnen — den uoppfylte bønn — ført dem direkte inn i det meningsløse og absurde i deres tilværelse.

Visst er Gud menneskets hjelper. Visst er vi Guds medarbeidere. Men var Han bare det — da var Han ikke Gud.

«Jeg er den Jeg er.»

Fra den «praktiske» og pragmatiske bønn stiger veien opp til den «eksistensielle» bønn; bare den metter vår tro og hjelper vår vantrø. Ofte gjelder det i den «praktiske» bønne våre største jordiske verdier; barnas helse og liv; et kjært menneskes farlige vandring inn i det ukjente, der alt, alt taler for at vi kommer til å miste det.

Likevel: Bønn til Gud — ikke som menneskets hjelper først og fremst. Mon det ikke er vi som kommer i midtpunktet — mon ikke Han er i periferien, ja, slik, nettopp slik, når vi måler og veier vårt nederlag og vår seier.

Det eneste viktige: Bønn til Gud, som alene eier eksistensens fylde. Bønn til Ham, som Han er i sin evige eksistens.

Våre sanser frarøver oss vår stakkars avblekede, torsoaktige eksistens; de forvandler dens rester i skygge, skinn, fantom, det uvirkelige og drom. Da Katharina av Siena i sin visjon møtte Kristus, hørte hun Ham si til henne: «Husk på at bare Jeg er til. Men du er ingenlunde til.»

Målt med Guds eksistens — er vi ikke til.

Ikke slik, ikke på samme måte som Han er til.

Bare den eksistensielle bønn — bønn til Ham — gjør oss delaktige i Guds eksistens; gjør oss «eksistensielle».

Eukaristien er denne eksistensielle bønn overført i handling. Vi blir ikke lovet at vårt syke barn helbredes. Heller ikke at den vi elsker, ikke skal dø. Vi får ikke vårt nederlag forvandlet til «suksess».

Vi får Ham — så ufattelig det enn er — i eksistensens uavkortede fylde.

Vår torsoaktige, uhele eksistens reiser seg opp fra en drømmeverden og blir «virkelig», for aller første gang og i den absolutte mening.

*

Hellige Herre, du eneste som er til, reis meg opp fra tåke og flyvende skyer. Gi meg del i Din udelelige, men rikt utdelt helhet.

Jeg ber om intet.

Jeg ber til Deg alene. Slik møter jeg Deg som Du er.

Se, min bønn har mistet sitt «innhold»; og den har intet «formål» lenger.

Hvordan kan bønn til Deg alene ha et innhold eller prise seg av formålet?

Du gir meg intet. Og du har tatt alt fra meg.

Men talte jeg slik — da var det barnets skuffelse og ikke mannens bønn.

Jeg ber til Deg som Den Du er.

Du har ingen egenskaper og har Du noen, så kan vi ikke benevne dem.

Men Du er til slik som intet annet er til, hverken verdener, soler, kosmiske systemer eller mitt hjerte.

For egenskapene jager eksistensen ut.

Derfor er det vi har «egenskaper».

Men Du, Du alene, eksisterer i eksistensens fylde.

Trekk meg inn i den.

Den usynlige, sugende hvirvel som bygger meg opp.

Amen.

Kardinal Beran erklærte seg tross alt optimistisk. Tsjekkoslovakia trenger stadig mer, og i enhver forstand støtte og hjelp fra Vesten, og han trodde en normalisering, eller i hvert fall en bedring av kirkens situasjon nødvendig ville følge med øket kontakt vestover. Kirken kunne bare, mente han, vinne på et mer demokratisk klima i Tsjekkoslovakia.

Om sin egen situasjon gav han en viktig presisering: De tsjekkiske myndigheter satte ham overraskende på fri fot og tilbød ham å reise til Rom for å motta den kardinalhatt pave Paul hadde utnevnt ham til. Han fikk pass, og et godkjent ønske om å oppholde seg i tre uker i Rom. Samtidig med hans avreise lot myndighetene imidlertid pr. radio gjøre kjent at han forlot Tsjekkoslovakia for godt, «for å overta en stilling ved Vatikanet», og har umuliggjort hans hjemreise. Denne overrumpling har fått Vati-

kanet til å fastslå at her foreligger en forvrengning, og at kardinal Beran fortsatt er erkebiskop av Praha og tsjekkisk primas.

På et spørsmål om han, som kardinal Mindszenty, hadde vært utsatt for tortur og «hjernevask», svarte kardinal Beran at de to tilfeller ikke kunne sidestilles — selv ble han bortført og fengslet uten prosess, mens den ungarske primas skulle med denslags midler tvinges til å «tilstå» hva prosessen i Budapest krevde.

For de i Norge boende tsjekkere har kardinalens besøk og utrettelige, opplagte interesse vært en begivenhet og oppmuntring en vanskelig kan måle. Og de mange norske, som i den norsk-tsjekkoslovakiske hjelpeforening eller på annen måte kom i kontakt med den uformelle og hjertevinnende kirkeleder, vil kunne bekrefte en gammel sannhet: At det store alltid egentlig er enkelt.

BLIKK på TIDEN

EVANGELIET OG KULTUREN

■ En regnfull sommer har stimulert leselysten, og selv om både dags-, uke- og månedspressen gjerne har sin merkbare «agurktid» (sikkert bygget på en realistisk vurdering av lesernes mer eller mindre horisontale stilling i våre to prekære og sårt tiltrengte sommermåned!), så har der da vært ett og annet å merke seg fra pennens folk.

Det mest stimulerende og tankevekkende vi har snublet over, ligger langt utenfor pop-pressens allfarvei — så langt at det kan være nyttig å gjøre interesserte oppmerksom på det. «Luthersk Kirketidende» — ett av de to norske «fagblad» for prestandene (folkekirkeligheten i Norge opererer dessverre som kjent overalt med «dubletter»!) — har noe så søvndyssende som en gammeldags prekestol på omslaget og en heller grå typografi. Men over et sommernummer (10. juli) sperrer man øynene opp i spent interesse. Der er nå for det første en lederartikkel av redaksjonssekretæren, pastor Torleiv Austad, som med sakelig myndighet definerer noen livsviktige behov i Den Norske Kirke. Men fremfor alt er der en i ordets beste forstand provoserende og dessuten velskrevet artikkel av Gaute Gunleiksrud om «Kirke og ukultur» som — riktignok i en haglstorm av fremmedord — vrimler av fruktbare problemstillinger. Hvis den er representativ for det syn på kirkens kulturoppgave som trenger seg frem i den nye generasjon lutherske teologer, da bør vi katolikker, i økumenisk sympati, og noe uenighet til tross, glede oss på dens vegne.

Utgangspunktet er brutalt i sin realisme:

«Vår kulturaktivitet er dessverre overveiende orientert ut fra fortidige kulturformer. Også her praktiserer vi vårt motto: «100 år er i kirkens øyne som én dag». Både den pietistiske og den kulturåpne fraksjon opererer med normer utvunnet av det forrige århundres utviklingsoptimisme, verdi-idealisme og harmoniske enhetskultur. Kunsten skal fremelske det gode og positive, krever vi. De som harsellerer over den moderne, «uforståelige» kunst, kan regne med de kristne som trofast heilagjeng. Den estetiske tradisjon fra Platon og Hegel, hvor man beskjefstiger seg med det skjønne, harmoniske, ideale og velordnede, får et fulltonende amen fra den kirkelige opinion. Typisk nok er kristne kunstnere ofte de som med sin idealistiske og moralistiske kunstnorm mest radikalt blokkerer kontakten med den moderne kulturvirkelighet.

Men gjennom denne kanonisering av tidligere tiders kulturformer trues kontakten med det nålevende *medmenneske*, som jo har «grått» frem den angst, splittelhet og disharmoni vi møter i samtidens kultur. Og med våre antikverte idealer oppfordrer vi indirekte diktere og kunstnere til å lyve, til å agere lykkeprofeter i en ulvetid. Det går nemlig ikke an å pålegge mennesket anno 1965 å mene at livet er harmonisk.

Adressatene for vår kulturaktivitet gikk i graven med den første verdenskrig. Skal vi ikke snart begynne å korrespondere med de levende?»

Gunleiksruds dramatiske utvikling av denne overbevisning er for tankerik til å kunne refereres her. Den kaller på mer enn én motforestilling (men også på adskillig tilslutning) hos en katolsk leser, som vel også hos mange av hans egne trosfeller. Men som opplegg til en vurdering av den kristne kirkes egentlige oppgave i nettopp vår kultur-situasjon er hans artikkel for vesentlig og rammende til å gå hus forbi.

NÆRSYNT DOVREGUBBE

■ Som tidligere nevnt i «St. Olav» (jfr. nr. 13) har en gruppe norske lutherske teologer, under ledelse av professor Einar Molland, vært mottatt i audiens av pave Paul VI. Vi har

studert de utvekslede ord ved denne anledning, og finner at de rommer den blanding av tradisjonell høflighet og ny økumenisk velvilje som, siden Vatikankonsilet og det bedrede mellom-kirkelige klima, er vanlig ved slike anledninger. Ikke mer, ikke mindre. Professor Mollands posisjon, både herhjemme og i det internasjonale kristne enhetsarbeide, naturliggjorde den form han valgte, i sine ord til paven. De gledet oss, men de overrasket oss ikke. Et meget stort antall av de ikke-katolske kirkeledere og teologer som i de siste årene har besøkt Vatikanet har uttalt seg i tilsvarende ordelag, uten at det har foranlediget hevede øyenbryn på noe hold.

Ikke så i Norge. Som et ufeilbarlig symptom på den innbitte provinsielle lukkethet overfor økumenikken og overfor den nye velvilje mellom kristne av ulike konfesjoner, må det dessverre tolkes, når professoren får ampre angrep over sitt hode, for sine ord til paven.

Han sa seg takknemlig for audiensen. Han sa at han og andre «fulgte konsilet med interesse, sympati og bønner». Han sa at også ikke-katolikker i dekretene «De Ecclesia» og «De oecumenismo» fant «håp for kristenhetens fremtid» (ikke kristendomsens, som United Press International's lite sprogkyndige Oslo-kontor oversetter ham). Endelig sa han at han var takknemlig for pavens velsignelse.

«Forargelsen» i dette forekommer oss gåtefull.

For lutheranere som fremdeles mener at pave Paul er «Dyret i Åpenbaringen» (interesserte henvises til siste nummer av det vestlands-pietistiske tidsskriftet «Fast Grunn»), må vel dette nødvendigvis fortone seg som et knefall for Baal. Men er en slik mentalitet blitt representativ for nivået i en kirke, som Eivind Berggrav da vitterlig engang gav en økumenisk profil på verdensplanet?

Professor Molland aksepterer det i hvert fall ikke. I et svar til kritikken i den kristelige dagsavisen «Vårt Land» (24. juni, 21. juli) begrenser han seg til en sproglig beriktigelse, men skriver innledningsvis («Vårt Land» 23. juli) om de to lederartikler: «Begge forekommer meg å være skrevet i Dovregubbens hall, hvor man er seg selv nok, og hvor man ikke er i stand til å fatte det som skjer utenfor. Forskjellen mellom «Vårt Land» og (det danske) «Kristeligt Dagblad» er i dette stykke (og ikke bare i denne enkelte sak) meget påtagelig.

Ja — mon ikke?

Einar Molland — hilsen fra Dovregubbens hall.

ARKEOLOGISK NESTOR

■ I «Verdens Gang» (31. juli) har Leif Borthen et friskt sommerintervju med norsk arkeologisk nestor, arkitekt Gerhard Fischer, hvis livslange innsats for våre middelalderbyggs bevarelse igjen er blitt aktualisert, ved åpningen av det restaurerte Utstein Kloster. Intervjuet rommer, som enhver samtale med Fischer nødvendigvis må, en rekke godt poengterte sannheter. Fra de av oss som fryser ved hva Oslo kommunale myndigheter ennå i dag kan forsøke å påtvinge Gamlebyens utgravningsfelter av «trafikkmaskiner» i betong, går der avgjort en hyldestbukett til Fischer for hans vakthold gjennom mange år: «Det er blitt sagt», forteller han selv, «at hadde man satt skuddpremie på meg i tide, ville jernbanen spart en halv million. Åja, jeg er

dem en dyr mann fremdeles. Som han sukket, arbeidsfor- mannen, da han så meg i virksomhet mens de holdt på med broen over Bispegaten for et par år siden: «Nå som vi var komne så godt i gang med bulldozer og grabb, og så kommer denna Fischer og legger seg tel å grave med skjeil!»

Gerhard Fischer — kostbar mann for NSB.

Den gode arkeolog er dette nesten umulige: En synsk skeptiker. Fischer har hatt den begavelse å «se mest, der det var minst å se», uten at fantasien og ønsketenkningen løp løpsk. Det er en evne som forutsetter studier, men som ingen studier kan gi fordi den er en subtilt sammensatt begavelse, et sjeldent talent.

Den utspektulerte intervjuer får hull på Fischers knappe, tilhugne form ved det spørsmål som tenner alle entusiastens raketter: «Men er Norge egentlig særlig arkeologisk interessant?» Han får svar på tiltale:

«Om det er! Kirkene i Trondheim og Stavanger, våre kongeborger står fullt på høyde med de beste i Europa. De var ikke så store som mange andre, men kvaliteten hører til det beste. Særlig er skulpturen storartet. Jeg har reist rundt i Europa og vist kolleger plantegninger og profiler, og de har vært meget imponert. Og så er arkeologi i Norge antagelig mer spennende enn de fleste andre steder. Vi mangler jo totalt skriftlige kilder. I England f. eks. kan de bygge opp hele sin middelalder på bare de etterlatte regnskaper. Hos oss er alt slikt brent og ødelagt. Men vær klar over, det er så få som er det, at i middelalderen betydde vi noe i Europa. Til Svartedauen kom tellet vi med i verden. Det som gjorde denne pesten til slik katastrofe for Norge var at den utryddet geistligheten. Det var jo klosterbrødrene og -søstrene som tok seg av de syke og prestene som gav de døende den siste olje og derfor ble mest utsatt for smitte. Dermed ble all kultur lagt øde, for det var disse som var kulturbærerne i middelalderen. Sverige og Danmark var i samme situasjon men de fikk nye tilsig sørfra. Det fikk ikke vi.»

Om Utstein Kloster sier Fischer:

«Jeg skulle tro det kan bli et sted som mennesker av vår tid kan komme til og virkelig få en mulighet til å oppleve den gamle meningen med. Føle stemningen fra skiftende tider, forstå ånden som drev de gamle munkene til å søke seg ut i denne natur i havbrynet med sitt virke for medmennesker. Men det er ikke nok å komme dit bare et par timers tid en dag og titte flyktig på de gamle rommene og spasere under de veldige løvtrærne. Man må oppleve solnedgangen, månenettene, storm og piskeregner — ikke minst det siste.

— Men hvem skal få komme dit og oppleve dette?

— Jeg ville til å si, åndsmennesker, men det er et slikt idiotisk ord. La oss si det slik da: Det bør i hvert fall være mennesker som kan se forskjell på en kino og en kirke.»

Det bør ikke falle i døve ører.

MED RO OG NYANSER

■ Med vanlig grundighet og vekt har «Minervas Kvartalskrift» utgitt et spesialnummer (2, 1965), denngang viet skolen. Det er høyst betimelig — undervisningens målsetning, verdiproblemer og metodikk gjennomløper en krise som bare gjenspeiler et større kulturelt hamskifte. Fagfolk belyser i heftet problemets ulike sider med saklig tyngde — til sammen utgjør det en diagnose av levende interesse og appell, ikke bare for skolens egne folk, men for alle som innser at skolens stabilisering i samfunnet får avgjørende betydning for hele vår livsform og menneskelighet.

Domprost Per Lønning presterer («Omkring kristendomsfaget»)

FRA OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

H. H. Biskopen har den 25. mars i år løst pater GUSTAV De PAEPE S. M. fra hans stilling som sokneprest ved St. Peters kirke i Halden, etter egen anmodning på grunn av sviktende helbred. Pastor Dr. JOHS. DUIN er fra og med den 15. august løst fra sin stilling som sokneprest ved St. Torfinns kirke på Hamar og samme dag utnevnt til sokneprest ved St. Peters kirke i Halden. Pastor ANDRÉ HÆCK er fra og med den 15. august løst fra sin stilling som kapellan ved St. Olavs kirke i Oslo og samme dag utnevnt til sokneprest ved St. Torfinns kirke på Hamar. Pastor ERIK STRØM er fra og med 15. august utnevnt til kapellan ved St. Olavs kirke i Oslo.

PATER D'AUCHAMPS HØSTREISE

til Rom 5.—22. september har ennå noen få plasser ledige. Interesserte kan henvende seg til: Revisor Schwartz, Ø. Fari-magsgade 18, København Ø.

Reisen blir ikke, som tidligere annonsert, ledet av pater A. Raulin, men av pater T h o m a s P a t f o o r t O.P.

«INGEN KIRKE KAN VÆRE ALENE —»

«K ristne er sammen, ikke for at ødelægge hinanden eller øve vold imod hinanden. Den økumeniske bevægelse betyder, at ingen kirke eksisterer for sig selv. Det gælder for et menneske, at det er ikke godt at være alene, og det gælder også for en kirke. Uden den anden omkommer vi. Den lutherske kirke kan ikke være alene. Gud bevare os for en ensom, enerådende luthersk kirke! Vi må indrømme, at vi ikke kan være den romersk-katolske kirke foruden. Tilværelsen kan ikke skrives på een linie, og det kan forholdet mellem kirkerne heller ikke. De er der, for at de skal være sammen, ofte i et yderst vanskeligt og pinaktigt forhold, fordi deres nej lyder stærkere end deres ja, men alligevel: Ingen kirke kan være alene. Heller ikke den romersk-katolske kirke kan være alene.»

(K. E. Skydsgaard i et foredrag i Kirkeakademiet, Oslo 10. mars i år.)

et meget rolig og nyansert ord i en debatt som de siste årene har fått farlige følelsesmessige overtoner i begge leirer — hans betraktninger kan bare bidra til å sanere den. Han regner klokkelig med flere mulige veier, endog denne:

«Kanhende er statskirkesystemets dager i alle tilfelle talte. I så fall er jeg ikke sikker på at vi skal gråte over det. Den dag en skilsmisse mellom stat og kirke eventuelt vil finne sted, må vel spørsmålet om den kirkelige dåpsundervisnings stilling i vår offentlige skole måtte avveies på ny. At resultatet av en slik avveining ikke er gitt på forhånd, ser vi ved et blikk på de temmelig ulike ordninger som er etablert i land som har gått den veien. Men så lenge systemet hos oss er det det er, må det opprettholdes med det nødvendige minimum av konsekvens. Vi kan så gjerne forhandle om avviking, vi kan derimot ikke akseptere uthuling.»

Det siste er, konsentrert i én setning, det eneste mulige program. Og det er både klart og redelig.

Frater Candidus.

NYHETER FRA VATIKANET OG VERDEN

● FELLESUTVALG AV LUTHERANERE OG KATOLIKKER ● JESUITTENE PLANLEGGER
FREMTIDEN ● «JUSTIS» I BUDAPEST ● LUTHERSK KLOSTER I SVERIGE?

* I sommerens løp er det gjort offisielt kjent at en arbeidsgruppe av representanter fra Det Lutherske Verdensforbund og den katolske kirke er blitt dannet. Dermed er det skapt et organ for den gjenopptatte kontakt og det konkrete samarbeide mellom de 53 millioner lutheranere forbundet samler, og verdens katolikker. Gruppen skal forelegge de respektive kirkelige myndigheter forslag og betenkninger som kan fremme det gode forhold kirkesamfunnene i mellom.

Blant de oppnevnte lutheranere merker en seg særlig LVF's generalsekretær dr. Kurt Schmidt-Clausen, den også hos oss i Norge velkjente danske økumenen professor K. E. Skydsgaard, og direktøren for det lutherske institutt for økumeniske studier i Strassbourg, dr. Vilmos Vatja.

De katolske deltagere er: Mgr. Hermann Volk, biskop av Mainz, Mgr. Jan Willebrands fra Sekretariatet for Kristen Enhet i Rom, den nye katolske biskop i København, Mgr. Hans L. Martensen, Mgr. William W. Baum som er sekretær i den biskopelige kommisjon for økumeniske saker i USA, pater Peter Blaser, fra J. A. Møhler-instituttet i Paderhorn, pater Jean Vitte, som er professor i protestantisk teologi ved det pavelige Gregoriana-universitet i Rom, og dominikaneren Yves Congar, professor i Strassbourg.

Yves Congar O.P. — et liv for de kristnes enhet.

Den samtidige offisielle melding fra Vatikanet og fra LVF's hovedkvarter i Genève markerer, at den samtale og forbindelse som ble avbrutt gjennom reformasjonstidens omveltninger i det 16. århundre, nå er tatt opp igjen.

* Jesuittene har i juli avholdt første del av sin «general-kongregasjon» — annen del finner sted i september 1966,

etter konsilets slutt. Men allerede i denne første «runde» har Jesu Selskap med energisk hånd foregrepet adskillige av de avgjørelser som Vatikankonsilet og den kirkelige nyorientering gjør ønskelig.

Ikke minst merker en seg vedtak angående jesuittenes *utdannelse*. En vidtgående reform av teologi-studiet forestår, og jesuittene kommer i tiden fremover til å legge enda større vekt på å forme spesialister innenfor de forskjellige «profane» vitenskapsgrener og ellers utbygge sine kontakter med det almindelige universitetsliv. Videre vil en legge større vekt på å utdanne de unge jesuitter i nær forbindelse med det intellektuelle og vitenskapelige liv i de land hvor de får sin gjerning.

Pave Pauls spesielle oppdrag til Jesu Selskap: Å vie særlig utvalgte krefter til studiet av den moderne ateisme, satte sitt tydelige preg på vedtakene. En annen orientering som også fikk prioritet, var det sosiale arbeide, hvor jesuittene for lengst har etablert en imponerende internasjonal virksomhet av både teoretisk og praktisk art. Fremtidsplanene i denne sektor understreker særlig problemer som utviklingshjelp og raseproblemer.

* En stadig strøm av urovekkende meldinger fra Ungarn tyder på, at den

MUTT AIELLO

Hender

Hender —
bevende, bedende,
søker forsoning —
Hender i bønn:
«Fiat voluntas tua».

Hender som åpner seg
stryker ut smerten —
Hender som signer,
skapende håp —
skapende visshet!
Solregn i sinnet.

Hender som dreper,
dyriske hender
knoklete,
karrige,
hender i kamp.
Fingre som klør
griske,
motbydlige:
«Vi vil ha mer».

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

provisoriske avtale som i september ifjor ble sluttet mellom regjeringen i Budapest og Vatikanet, er mer enn skrøpelig. Selv de små friheter som her ble innrømmet landets 6 millioner katolikker synes nemlig å smuldre. Nylig er igjen 13 prester blitt idømt strenge straffer i Budapest for «statsfiendtlig virksomhet» — les: Religiøs forkynnelse. Deres forbrytelse består i «ideologisk nedbrytende virksomhet overfor ungarske ungdom» — i virkeligheten religionsundervisning. Straffer: Fra to og et halvt til åtte års fengsel.

Hovedanklaget var pater *Laszlo Emödi*, tidligere sogneprest ved Regnum Marianum-kirken i Budapest, som i 1950 ble rasert av kommunistene, for å gi plass til en Stalin-statue. Emödi ble første gang fengslet i 1961 for å ha organisert religionsundervisning for barn, men ble senere satt fri på prøve. Nå må han sone de fire eftergitte årene av sin tidligere straff i tillegg til nye fem idømte år, for sitt «tilbakefall».

Som et eksempel på hva rettsreferatene rommer, til gunstig opplysning for dem som også i Norge proklamerer en «liberalisering» i Ungarn, kan visst følgende gjøre god tjeneste:

Forsvareren: De anklagede er prester, og religionsundervisning hører til deres prestelige plikter. Det er ikke politisk virksomhet.

Dommeren: Disse argumenter er gale, fordi vi lever i et samfunn bygget på materialistiske idéer. I et samfunn som vårt er det ensbetydende med politikk å oppdra ungdom i en religiøs ånd.

Forsvareren: Og de andre prestene? Hvorfor tillates de å undervise i religion?

Dommeren: Loven garanterer religionsfrihet, og vi tillater våre (pro-kommunistiske) «fredsprester» å undervise i religion. Men ingen kan vente at Staten skal betro slike oppgaver til mennesker som ved selve sin opptreden har vist at de er Statens svorne fiender.»

Under den forbigående avspenning utnevnte pave Paul som kjent seks nye ungarske biskoper uten myndighetenes innblanding, og enkelte ungarske biskoper er blitt tillatt å besøke Rom. Men flere hundre prester hindres fremdeles i å utøve sine prestelige funksjoner, og ordenssamfunnene er — med én mindre unntagelse — utryddet. To biskoper er under husarrest og to andre er forvist fra sine bispedømmer. Og fremdeles sitter den ungarske primas, kardinal *Mindszenty*, som fange i den amerikanske legasjon i Budapest.

* I annen halvdel av juli ble den 41 år gamle *Per Waagø* viet til prest i den københavnske forstad Herlev av biskop *Hans L. Martensen*. Waagø er utdannet som fotograf, og har bl. a. utført oppgaver for det danske flyvåpen. Han konverterte i 1953 til den katolske kirke etter å ha gått i undervisning hos dominikanerne i Oslo, og ble senere opptatt som novise i cistercienserklosteret Caldey Abbey i Wales, det samme kloster som vår egen biskop tilhørte. Etter to år sto det imidlertid klart for Waagø at det var en mer aktiv prestegjerning som var hans kall, og i 1961 trådte han inn i Oblatfedrenes noviciat i Alton, Illinois, USA.

Oblatfedrenes danske hovedkvarter lig-

ger i en beskjeden villa på Herlevgårdsvej i Herlev — et sted som imidlertid har hatt en viss betydning i Kirkens liv og arbeide i Skandinavia. Det er nemlig Oblatfedrene som tar seg av den katolske misjon på Grønland, og det var den tidligere prior for huset i Herlev, pater *John Taylor* som for noen år siden ble biskop i Sverige. Den første grønlender i nyere tid som er blitt katolikk, *Finn Lynge*, er også Oblatfader. Han er for tiden kapellan i Randers, men venter på å bli flyttet til hjemlige trakter.

Efter sin prestevielse vender *Per Waagø* tilbake til USA for å avslutte sine studier.

* To svenske lutheranere er blitt noviser i det katolske benediktinerkloster Erlach, like ved Linz i Østerrike. Når de har avsluttet sitt novisiat, vil de vende tilbake til Sverige for å grunnlegge et luthersk kloster, hvor man skal følge den store ordensgrunnlegger, Benedikt av Nursias munkeregul.

De to novisene, *Ove Lindell* som er teolog og *Bent Olof Kalde* som er kunster og historiker, er blitt opptatt i det katolske kloster i henhold til en spesiell avtale mellom den katolske biskop i Linz og den lutherske biskop *Herrlin*, Visby på Gotland. Biskop Herrlin vil forsøke å bygge et kloster i Sverige.

* I slutten av august og begynnelsen av september blir det holdt en internasjonal kongress om kristen kunst i København. Blant foredragsholderne finnes også et norsk navn, kunstneren *Ørnulf Ranheimsæter*.

Arbeidets hender
rue av gjøremål,
sprukne, såre,
liggende stille i fanget til hvile.
Søndagsfred . . .

Trøstende hender
gripende, støttende,
holdende fast,
kjærlige hender —
dolce, suave . . .

Nyfødt hånd —
så fullkommen,
ubrukt,
kaller på alt.
Fem små fingre
med rosa negler,
fem små fingre til godt og til ondt,
fem små fingrer som stritter og spriker,
som knytter seg sammen,
som griper og lever!
Å Under . . .
Velsignede lille,
velsignet er du . . .

* En konferanse mellom anglikanere, ortodokse og lutheranere ble i juli holdt på Bygdø. En katolsk observator, pater *Thoralf Norheim* O.P. var også til stede.

* Metodistene i Storbritannia har vedtatt å innlede videre forhandlinger med Church of England med sikte på et utvidet samarbeide, og senere full sammenslutning.

* Verdens befolkningsproblem, derunder også undersøkelser om familieplanlegning, vil bli drøftet på en FN-konferanse i Beograd i august—september. 700 demografiske eksperter fra over 100 land møtes for å behandle en dagsorden som gjenspeiler den sterke interesse for disse spørsmål.

* Endelige tall viser at 167 katolske prester og ordenssøstre ble drept i Kongo under urolighetene siden 1960.

* I dagene 2.—7. august i år har det for tredje år på rad vært holdt en «Økumenisk sommerleir» for ungdom på den danske katolske ungdomsbevegelses eiendom Øm ved Skanderborg i Jylland. Arrangøren var Danmarks økumeniske ungdomsråd, og ca. 80 ungdommer fra den danske lutherske folkekirke, den katolske kirke, baptistkirken, methodistkirken og den apostolske kirke (Pinsevein-bevegelsen i Danmark) deltok. Leirledere var folkekirkepresten *Palle Dinesen*, baptistpresten *Peer Nørgaard* og katolikken adjunkt *Walter Dalland*. Blant foredragsholderne og bibeltid- lederne var dosent *Olaf Pedersen*, amanuensis *Johns. Aagaard* og pater *Hallvard Rieber-Mohn*.

LESERNE SKRIVER

«Mysteriet» pave Johannes

Herr redaktør.

Kanskje er det uklokt av en legmann, og endatil en kvinne, å blande seg i en debatt som er kommet til å gjelde presteutdannelsen, og som føres av kjennere. Men etter å ha fastslått min inkompetanse i dette særlige fag, våger jeg ikke desto mindre å ta opp «mysteriet Roncalli» fra et mer almenkristent synspunkt. Og da synes jeg å se en ganske logisk, eller snarere organisk sammenheng mellom seminaristen — presten — kardinalen Roncalli og pave Johannes. Visst må man tale om et under, men må man ikke det *hver* gang man møter autentisk hellighet i vår skrøpelige menneskelighet? Helt så mirakuløst som mgr. Schindler antyder, behøver det vel dog ikke å ha gått til?

Jeg tror det kan forholde seg slik, at vi faktisk i vår tid, og ikke minst på våre breddegrader, har vanskelig for å godta de gode, gamle kirkelige oppskrifter på helliggjørelse — de forekommer oss vel foreldet, og vi har altfor ofte sett paradiske eller skjeve resultater av dem. Derfor vegrer vi oss nesten for å tro våre egne øyne når vi ser at de allikevel kan føre frem, og at resultatet kan bli helt igjennom godt. Vi søker straks etter en *annen forklaring* enn den sjablon-messige, som fører tanken hen på sentimentale helgenbiografier beregnet på høytlesning i seminarer: At ydmykhet pluss kjærlighet faktisk er lik hellighet. At det faktisk er så enkelt, og nettopp derfor — det vet vi godt — så uhørt vanskelig.

Her må det selvfølgelig tilføyes at oppskriften allikevel ofte slår feil. Men det tror jeg i sin tur også har sin forklaring: Den forutsetter en psykisk helse og en åndelig likevekt som er bare få

gitt, i vår nevrotiske tid. Anvendes oppskriften på, la oss si mer kompliserte individer, risikerer en å produsere hele serier av forløyede dydsmønstre og overjeg, med det skjeve tårn i Pisa som modell. Og da blir reaksjonen mot metoden både rimelig og sunn. Men jeg tror det ville være stor skade om vi underkjenner den gamle, gode oppskriften. Om pave Johannes var en Forsynets mann i en slik grad, at man har kunnet anvende på ham ord som gjaldt Døperen: «Der frem-

sto en mann, sendt av Gud...», er ikke så forklaringen den, at han gang på gang var den som åpnet Kirkens dører på vid gap for en ny tid, og i sin person bar vitnesbyrd om at de gode, gamle kirke-

lige fromhetstradisjoner paradoksalnok har gyldighet også for denne nye tid?

Hvordan denne mann, som tilsynelatende ukritisk mottok ordre fra sine kirkelige overordnede på hierarkiets ulike trinn, plutselig en dag kunne bli en stor kirkereformator — også det kan forklares ut fra den gode, gamle oppskriften. Roncalli var, helt fra begynnelsen av sin kirkelige løpebane, fullstendig innstillet på å være *lydig*, på uten reservasjon og bihensyn å sette alt hva han hadde og alt hva han var inn på å utføre den oppgave som var ham betrodd. I dette enkle program fant han sin fred — *Oboedientia et pax* (lydighet og fred) var hans valgspog. Men det hindret ham ikke i å tenke. Og at han ofte led meget ved de plikter som lydigheten påla ham, det fremgår tydelig av hans dagbok, hvor reservert den så er, når det gjelder den slags betroelser.

Under de lange årtier da han skjøttet mer eller mindre beskjedne oppdrag som Vatikanets utsending, må han ha tenkt adskillig. Dels hadde han rikelig adgang

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Lillestrøm
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Tromsø
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Trondheim
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

TAPET OG KUNST

ARTIKLER

Kristiansand S.

Tollbodgt. 15 A

Telefon 23 930

ALT I SKILT

Elektro-teknikk
Industri - Militær
Skip - Sykehus
Reklame - Varemesse

Gravør Trygve Køhn

Kristiansand S.

til å studere en verden som Vatikanets menn vanligvis ikke ser så meget til. Med sin utpregede kontakt-begavelse fikk han en menneskekunnskap som gjorde ham i høy grad egnet til å bli «hele verdens sogneprest». Og dels var han faktisk *historiker*, i stedet for — som flertallet av hans kolleger — kirkerettslærd. Dette siste turde være ikke helt uten betydning for hans visjon av kirken og dens vei.

Men fremfor alt var han altså en ydmykhetens og lydighetens mann. Og jeg tror det er dette som forklarer *selvfølgeligheten* i hans måte å være pave på. I hele sitt liv hadde han gjort sitt beste på den plass hvor han ble satt, og den plass var alltid blitt ham anvist av Forsynet. Han fortsatte — ganske enkelt. Først som pave så han det som sin oppgave å reformere kirken. Så gikk han inn for det, like naturlig som han tidligere hadde akseptert kirken slik den var.

Og det er ytterligere tankevekkende, det han har lært oss: Hvordan bør man egentlig forestille seg reformatoren, som kristen type? Kanskje er han ikke nødvendigvis den dristige kritiker, den banebrytende tenker hvis nye ideer og originale begavelse kan påvises allerede i studieårene. Kanskje er han én som aldri har tiltrudd seg selv noen original oppgave, for den gis ham i hendene ovenfra?

Gunnel Vallquist.

Paven og militærnektene

Herr redaktør.

I en polemikk med frater Candidus hevdet Tor Bjerkmann i «St. Olav» for 19.6.65 at paven hadde uttalt seg negativt om militærnektene, mens frater Candidus på sin side betvilte at noe slikt var mulig. I det italienske pasifist-bladet *Azione nonviolenta* refereres en uttalelse av paven — jeg tør ikke positivt si at det er den samme — som kanskje kan kaste litt lys over polemikken.

I en audiens for noen militære fra Belgia uttalte Pave Paul at «soldatens yrke er, som alle vet, et tjenende yrke (vocazione di servizio): ... det er ingen motsetning mellom kravene til den militære disiplin og til troens disiplin, mellom soldatens ideal og den troendes ideal. A realisere den harmoniske syntese mellom disse to idealene må være målet for den kristne som er kalt — ved personlig valg eller ved lydighet til loven — til å trekke i uniform og å vie en del av sin energi til militær virksomhet.»

Det er to ting å si til denne uttalelsen: For det første viser den det vi alle

visste fra før: at den offisielle katolisisme ikke er pasifistisk. Det gjelder såvidt jeg vet heller ikke norske katolikker, selv om mange kan ha en positiv stilling til fredspolitiske spørsmål.

For det andre, så uklar pavens uttalelse enn kan synes når den står alene, så er den i den aktuelle italienske situasjon en klar referanse til spørsmålet om militærnektene som er meget brennbart i Italia for øyeblikket. Slik ble den da også tolket av italienske aviser, selv om pressen (fremdeles ifølge «Azione nonviolenta») ikke var helt enstemmig med hensyn til i hvilken grad den var å oppfatte som en direkte fordømmelse.

Vil en gi paven fordelene av tvilen, kan en kanskje si at hans stilling til militærnektene i Italia fremdeles er uklar. Siden det imidlertid foreligger flere lovforslag i det italienske parlament om å opprette legal adgang til militærnektning, det siste fremsatt av representanten Basso, skulle det være en enkel sak for paven å rydde all tvil av veien. Vi går ut fra at katolikken i land som allerede har anerkjent retten til militærnektning vil benytte de muligheter de har for å påvirke paven til å benytte sin innflytelse til å gjøre slutt på det uverdige forhold at militærnektene i Italia fremdeles kastes i fengsel.

Nils Petter Gleditsch
redaktør av Pax

HØNEFOSS		
<i>Hønefoss Glassmagasin</i> CHR. LARSEN		ALF HELGESEN Elektrisk forretning Tlf. 185 — 430
A. HENRIKSEN Godt utvalg i kolonial Tlf. 695	TH. GRANUM Skotøyforretning Tlf. 219 HØNEFOSS Tlf. 219	Mineralvann og øl A/S HØNEFOSS BRYGGERI Agenter for Nora Fabrikker A/S Farris A/S Frydenlunds Bryggeri A/S Ringnes Bryggeri A/S Schous Bryggeri
DRAMMEN		
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN		DRAMMEN
TYRILYS A/S TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri	GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	
ARENDALE		
OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 1958 Havstad, Arendal	ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 1756 - Arendal - Tlf. 1756	SHELL — ARENDAL Tlf. kontor 2013 Anleggstlf. 1848

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

E. M. JACOBSEN

Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—

Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Fargehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

WISBECH
ARTIFISIELSELSKAP
MAJORSTUA - OSLO
**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

HØYESTERETTSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVERN. 4 - OSLO

Walligani

STORTINGSST. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO